

/Frits Huffnagel
Nieuwe columnist
over de moord op
Theo van Gogh

/Digitale retraite
Een week lang
afkicken van mobiel,
internet en computer

/Kunst & Kitsch
Al dertig jaar de
mooiste rommel
van zolder

/Suriname
Ex-rebellenleider
Ronnie Brunswijk
for president

**/Erik van Muiswinkel,
Jack Spijkerman &
Bart Chabot**
Humor om te lachen

/Zondagskinderen
'Ik wil de eerste
vrouwelijke premier
worden'

/Humberto Tan
'Journalistiek is
niet mijn hoogste
doel'

**/Voorpublicatie
Jeroen Brouwers**
over jeugdmisbruik
in de roomse kerk

GENERATIE GRENZELOOS

/ALLES OVER DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG

NUMMER 09 - 2014 € 5,95

D. binnemaas

/Generatie Grenzeloos

Wat te doen als alles kan?

Jongeren groeien op met het gevoel dat ze uniek zijn en hun mogelijkheden onbegrensd. Prinsenkinderen zijn het, maar wel onzekere prinsenkinderen. 'Je ziet ze onafgebroken studieswitchen, jobhoppen en lovehoppen.' Komt dat nog wel goed?

door Renate van der Zee

De resultaten waren verrassend toen het onderzoeksbureau Motivaction de nieuwe generatie jongeren vroeg hoe zij in het leven staan. 68 procent bleek zichzelf een 'heel bijzonder persoon' te vinden. 63 procent zag zichzelf als een goede leider, 76 procent beschouwde zichzelf als ambitieus. En 87 procent van deze jonge mensen, geboren in de periode 1986-2000, wist zeker dat ze op een dag hun dromen gingen waarmaken.

Welkom bij de Grenzeloze Generatie. Ook wel bekend als de Generatie Einstein, de Screenagers, de Achterbankgeneratie, de Peter Pan-Generatie of de Generatie Y. Maar Grenzeloze Generatie is de meest rake benaming.

Opgegroeid in de veilige jaren negentig, in een maatschappij die overstromde van de mogelijkheden, bewegen deze multitaskende *digital natives* zich moeiteloos door een wereld die dankzij internet geen grenzen meer kent. En hun ambities zijn ook grenzeloos. Stage lopen? Prima, maar dan wel in New York. Vrijwilligerswerk? Dat kan, maar dan wel iets dat prachtig staat op het cv en bij voorkeur op de Galapagoseilanden. Werken? Heel graag, maar dan wel meteen een droombaan. En de grenzeloze generatie heeft zelfvertrouwen genoeg om te geloven dat ze die droombaan tot een succes kan maken. "Ik zou minister kunnen worden, maar ik weet niet of ik daar wel écht gelukkig van word," zou je een representant van de grenzeloze generatie zomaar kunnen horen zeggen.

"Het woord zelfoverschatting is niet misplaatst," zegt Frits Spangenberg (66), die voor Motivaction onderzoek deed naar deze jongeren en samen met Martijn Lampert het boek *De grenzeloze generatie en de onstuitbare opmars van de B.V.* schreef. "Een grote groep jongeren heeft tegenwoordig een nogal hoge dunk van zichzelf. Ze beschouwen het als doodnormaal om op jonge leeftijd én een goede baan én een koophuis én een lease-auto te hebben. Ze gaan ervan uit dat alles bereikbaar is. Ze zijn sterk gericht op genieten, ze willen intens leven en veel leuke dingen meemaken. Ze willen sterke prikkels en kicks."

Het profiel dat hier wordt geschetst gaat natuurlijk niet voor alle jongeren op, maar uit Spangenberg's onderzoek blijkt toch dat een substantieel gedeelte van de nieuwe generatie – bijna de helft – de grenzeloze mentaliteit bezit. Deze jongeren hebben een onrealistisch, om niet te zeggen narcistisch, zelfbeeld en ze zijn extravert en assertief. Ze gaan graag mee in de nieuwste trends van de consumptiecultuur en willen vooral hun 'eigen ding' doen. Ze vinden het belangrijk om origineel te zijn en 'uit het leven te halen wat erin zit'. En wel nu. De wereld is hun speeltuin en in die speeltuin draait het vooral om hen. In wat er misgaat in de maatschappij is de grenzeloze generatie niet zo geïnteresseerd. Deze jongeren zijn opvallend minder milieubewust en bezitten minder gemeenschapszin dan vorige generaties. Idealisme is uit.

 Universiteit van Amsterdam

Intellectuele rebellen

www.uva.nl/maats

 Universiteit van Amsterdam

No guts, no story

www.uva.nl/maats

POSTERS VAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Maatschappijkritiek ook. Voor de multiculturele samenleving is geen interesse meer. Spangenberg kreeg van jongeren te horen: "Er is al zo veel kritiek op de maatschappij, voor mij hoeft het niet meer. Iedereen is al bezig met het milieu, wat moet ik daar nog mee? En met dat multiculturele heb ik het ondertussen ook wel gehad. Ik zoek toch gewoon mijn eigen vrienden uit, of die blank of zwart zijn maakt mij niets uit. En hoe kan ik nu kritisch zijn over informatie? Tegenover de ene mening staat altijd weer een andere. Je kunt toch niet alles weten, en als het tegendeel bewezen wordt, krijg ik dat zo op Twitter binnen."

Deze jongeren hebben weinig gemeenschapszin en milieubewustzijn, maar ze hebben wel een flink netwerk, weten goed wat ze willen en kunnen dat ook uitstekend verwoorden. En omdat ze thuis zijn op internet en opgegroeid met allerlei technische innovaties, zijn ze vindingrijk. Maar die vindingrijkheid zetten ze vooral in ter meerdere glorie van zichzelf.

Hoe is die grenzeloze mentaliteit ontstaan? Hoe heeft het kunnen gebeuren dat zoveel jongeren tegenwoordig denken dat ze bijzonder zijn en dat de wereld op hen zit te wachten? Daarvoor moeten we terug naar de jaren negentig, toen deze generatie opgroeide. Indertijd ging het goed met onze economie, het leek allemaal niet op te kunnen. Kinderen kregen het idee mee dat alles altijd mogelijk was. "Ik kon naar alle clubs en mocht alle hobby's doen die ik wilde," vertelt Anjuly de Geus (27), van wie binnenkort het boek *#GeenFilter - Betekenissen van generatie Y* uitkomt. "Jongeren van nu zijn opgevoed met het idee dat ze bijzonder zijn. Ik in zekere zin ook. Dat was de boodschap die ik meekreeg van mijn ouders: als je maar je best doet, ligt de wereld aan je voeten." Want de grenzeloze generatie groeide niet alleen op in een wereld waar alles mogelijk leek en waar overal geld voor was, ze hadden ook ouders voor wie zij een bijzonder project waren. Ouders die zichzelf aan het gezag van hun eigen ouders hadden ontworsteld en het prettiger vonden om zich tegenover hun kinderen als vrienden op te stellen in plaats van gezagdragers. Ouders die zich, vanwege een groeiend taboe

'De boodschap die ik van mijn ouders meekreeg was: **als je maar je best doet, ligt de wereld aan je voeten.**'

op ouder worden, graag jong wilden blijven voelen en dus in het gedrag van hun kinderen meegingen in plaats van grenzen aan te geven. Opvoeden was niet meer je kind vertellen wat wel en niet mocht, het werd onderhandelen. Niets had meer consequenties.

Gezinnen waren bovendien klein, zodat deze generatie opgroeide zonder een reeks oudere broers en zusters die hen zo nu en dan eens goed op hun nummer zetten. En op school kregen ze te maken met docenten die bang waren hen aan te pakken omdat het gevaar dreigde dat hun ouders dan op school verhaal zouden komen halen. Of zelfs met advocaten zouden dreigen omdat iemand het had gewaagd Kevin of Priscilla een slecht rapportcijfer te geven.

Kevin en Priscilla leefden bovendien met de telefoon onafgebroken in de hand en waren altijd bereikbaar. Ze waren constant in gesprek met leeftijdgenoten, ook 's avonds tijdens het eten (als dat ouderwetse ritueel nog plaatshad in het gezin), het aangewezen moment van de dag dat jongeren gesprekken voeren met volwassenen over waar ze mee bezig zijn. Volgens Frits Spangenberg worden vanwege die constante telefoon 'significant' minder gesprekken tussen ouderen en jongeren gevoerd. "Terwijl die gesprekken juist leermomenten voor jongeren zijn. Dat die gesprekken niet meer plaatshebben, betekent dat jongeren een lager empathisch vermogen ontwikkelen. Want empathie is iets dat je moet leren. Je moet het leren van je ouders."

De grenzeloze opvoeding genereert verwende kinderen en daarmee maatschappelijke problemen. Bijvoorbeeld: het alcohol- en drugsprobleem onder jongeren. Want pubers, met hun onvolgroeide prefrontale cortex, houden van zichzelf geen maat. Die grenzen moeten ze duidelijk opgelegd krijgen. Volgens Spangenberg heeft de grenzeloze opvoeding zelfs gevolgen voor het onderwijsniveau. Docenten zouden niet meer worden geselecteerd op hun kritische houding ten opzichte van leerlingen. En omdat ze onvoldoende worden gecorrigeerd, presteren studenten slechter. Maar hogescholen durven hen niet meer van school te sturen, omdat ze worden gefinancierd op hun leerlingenaantal. Dat kan ertoe leiden dat hogescholen het niveau van hun onderwijs verlagen.

DE NEIGING DE LAT HEEL HICHS TE LEGGEN MAAKT DE GRENZELIJZE GENERATIE NIET PER SE GELUKKIG

'Veel jongeren vragen zich af: doe ik wel de beste studie? **Heb ik de juiste wereldreis gemaakt?'**

De jongeren van de grenzeloze generatie zijn niet alleen door hun ouders bevestigd in het idee dat ze bijzonder zijn, ook dankzij de sociale media is bevestiging voortdurend en razendsnel voorhanden. Wie maar genoeg Facebookvrienden heeft, kan voor elke onbetekenende vakantiefoto talloze likes krijgen. "Facebookvrienden zijn de aangename blaasbalg onder ons almaar leeglopende ego," schreef de socioloog Koen Damhuis (27) in zijn boek *De virtuele spiegel - Waarom Facebook ons niet gelukkig maakt*.

De sociale media remmen jongeren bij het leren hoe je discussieert met andersgestemden en hoe je kritiek in ontvangst neemt. Want wie het oneens is met iemand op Twitter, bekt hem af in 140 tekens of schakelt meteen over naar een volger met wie hij het wel eens is.

Het gevolg is dat als deze jongeren een baan krijgen en vervolgens worden bekritiseerd omdat ze iets verkeerd hebben gedaan, ze dat ervaren als een aanval op hun persoonlijke integriteit. "In een serieuze baan heb je niet te maken met Facebookvrienden die je *liken*, maar met collega's van vlees en bloed die je tegenspreken. Deze generatie jongeren raakt door volkomen normale kritiek helemaal de weg kwijt," zegt Frits Spangenberg.

Maar wat wil je, de grenzeloze jongeren hebben gedurende hun jeugd avond aan avond gekeken naar ontelbare televisieprogramma's die hun vertelden dat iedereen *Holland's next top model* kon worden, of *the voice of Holland*. Een overvloed aan realityprogramma's wekte de indruk dat je niet zo heel veel moeite te presteren om beroemd en succesvol te zijn. Eén simpel filmpje op YouTube kon al volstaan. Ze leerden dat dat je zomaar kan overkomen.

Geen wonder dat de grenzeloze generatie optimistisch in het leven staat. Maar dit is natuurlijk niet het hele verhaal. Dat jongeren hun mogelijkheden als onbegrensd zien, heeft

MENSEN DENKEN DAT JONGEREN AL YOLOËND DOOR HET LEVEN GAAN

een keerzijde. Koen Damhuis omschrijft die in zijn boek als 'kiespijn'. Als er zoveel mogelijkheden zijn, hoe weet je dan zeker of je de juiste keuze maakt? Als het zo belangrijk is om alles uit het leven te halen wat erin zit, dan wordt het maken van de juiste keuze een moeilijke opdracht. Volgens Damhuis worden veel jongeren geteisterd door een knagende onzekerheid.

Damhuis voldoet zelf volledig aan het grenzeloze profiel: hij studeerde sociologie in Parijs, musicologie, Frans en bestuurskunde in Utrecht, en doet nu in Florence een promotie-onderzoek. Hij heeft die kiespijn aan den lijve ondervonden en signaleert dat de neiging de lat heel hoog te leggen de Grenzeloze Generatie niet per se gelukkig maakt. "Veel jongeren vragen zich angstig af: is de studie die ik heb gekozen wel de beste die ik kan doen? Maakt deze baan mij wel perfect gelukkig? Heb ik wel de juiste wereldreis gemaakt? En ondertussen etaleren hun vrienden al hun successen op Facebook. Jongeren gaan hun eigen wapenfeiten daarmee vergelijken, en vaak versterkt dat het gevoel dat hun leven niet is wat het zou kunnen zijn. Je ziet ze dus onafgebroken studieswitchen, jobhoppen en ook lovehoppen. We voeden onze eigen rusteloosheid."

Wie afdaald uit de digitale droomwereld en een blik werpt op de off-line werkelijkheid, ziet dat de mogelijkheden voor jonge mensen uiteraard niet onbegrensd zijn. Het ligt niet voor de hand dat je, als je je studie hebt afgemaakt, meteen in een droombaan glijdt. Anjuly de Geus spreekt uit ervaring: ze studeerde geschiedenis, maar verdient nu de kost als verkoopster in een zeepjeswinkel. Schikten de vorige generaties zich in hun lot als ze na hun afstuderen niet meteen een geschikte baan vonden, voor de grenzeloze generatie is het niet te verteren.

Volgens De Geus heeft haar generatie echt een probleem, en ze vindt het onterecht dat die wordt afgeschilderd als hedonistisch en lui. "Het is misschien waar dat ze nogal op zichzelf gericht zijn en dat ze weinig realiteitszin hebben als

'Ze hebben energie en werklust, zijn vindingrijk en optimistisch. **Wat ze missen is discipline.'**

het om hun ambities gaat, maar wat ik nu vooral om me heen zie, zijn jongeren die heel hard werken om iets in hun leven te bereiken. Mensen hebben het idee dat wij al yoloënd en selfies makend door het leven gaan, maar ik zie vooral jongeren die meerdere studies doen om zich te blijven ontwikkelen in de hoop op een betere toekomst. Of jongeren die twee of meer baantjes hebben en nauwelijks rondkomen in deze economisch zware tijden. Ik zie veel jongeren die geen baan op hun opleidingsniveau kunnen vinden, ondanks hun diploma's. Ik zie vooral heel veel twijfels en onzekerheid. Het is niet voor niets dat de helft van de studenten te maken krijgt met psychische klachten."

En het is niet voor niets dat burn-out een probleem is dat steeds vaker voorkomt bij jonge werknemers. Hooggespannen verwachtingen spelen daarbij een rol, evenals de breeduit geëtaleerde successen van anderen op de sociale media. Maar deze jongeren, die continu online en altijd bereikbaar zijn, worden ook nog eens voortdurend overspoeld door een totaal onoverzichtelijke tsunami aan informatie. Ze komen nooit tot rust.

Hoe moet dat aflopen? Zal de grenzeloze generatie in een massale burn-out belanden? Zitten we straks met een grote groep gemankeerde, verongelijkte veertigers? Frits Spangenberg denkt van niet. Hij is ondanks alles toch optimistisch gestemd over de grenzeloze generatie. "Ik denk dat ze er uiteindelijk wel komen. Deze jongeren geloven in zichzelf, zijn bovendien goed van de tongriem gesneden, hebben veel van de wereld gezien en durven veel. Ze hebben energie en werklust. Ze zijn vindingrijk en ze zijn optimistisch. Dat is allemaal heel belangrijk, wil je iets bereiken. Wat ze missen is discipline, dat klopt. Daar zullen ze op een gegeven moment mee geconfronteerd worden. Maar ze hebben genoeg in huis om uiteindelijk toch een succes van hun leven te maken. Want als je jezelf geweldig vindt, heb je al voor de helft gewonnen."/